

سیاست تفرقه‌افکنانه رضا شاه در میان عشایر

انگلیسی‌هاوسیاست تفرقه‌اندازی

رضا شاه در اجرای سیاست تخته قاپو و اسکان اجباری عشایر از روش‌های متعددی استفاده کرد. گذشته از اعمال خشونت، اعدام و دستگیری سران که به طور مستقیم به کار گرفته می‌شد، در مواردی نیز از روش‌های غیرمستقیم برای کنترل و سرکوب کردن عشایر استفاده شد. "سیاست تفرقه بینداز و حکومت کن" از جمله روش‌های غیرمستقیم بود که رضا شاه و فرماندهان گماشته شده او بارها علیه ایلات و عشایر استفاده کردند. این سیاست پیش از آن هم مورد استفاده بود؛ اما در دوره رضا شاه به طور گسترده به کار رفت. با این مقدمه کوتاه به بررسی این سیاست و تأثیر آن بر سرکوب عشایر پرداخته می‌شود.

سیاست تفرقه بینداز و حکومت کن

سیاست تفرقه بینداز و حکومت کن، یکی از سیاست‌های مهم کشورهای استعمارگر است. انگلیس را مهمترین واضع این سیاست دانسته‌اند. این کشور بارها با استفاده از این سیاست در کشورهای تحت استعمارگر خود توانست بر سرزمین‌های وسیعی حکمرانی کند. از این رو با رواج این سیاست، بسیاری از حکمرانان کشورهای تحت سلطه نیز بتدریج از این سیاست استفاده کردند. چنانچه پادشاهان قاجاری برای حذف رقبای خود در عرصه‌های مختلف سیاسی، بارها به این سیاست متوسل شدند. یکی از عرصه‌هایی که در دوره قاجار مشمول این سیاست شد، بخش مربوط به کوچ‌نشینان بود.

در زمان قاجار نیز بیشتر ترکمن‌های ایران برای اینکه از فشار و زورگویی حکام قاجار در امان باشند به زندگی کوچ نشینی می‌پرداختند. جابجایی اجباری و همگانی قبایل که بازدارنده روندهای وحدت سیاسی و قومی گروه‌های به هم پیوسته بود، جایگاه مهمی در سیاست سلطین داشت. از این رو کوچ دادن قبایل بخش جدایی‌ناپذیر سیاست مرکزمداری شاهان بود که بر پایه اصل تفرقه بینداز و حکومت کن قرار داشت و سیاستی بود برای دامن زدن بر تفاوت‌های قبیله ای برای واکنش در برابر وحدت گروه‌های قبیله‌ای؛

در دوره رضا شاه نیز این سیاست تداوم یافت و با سرکوب وحشیانه همراه شد. البته سیاست رضاشاه در قبال ایلات و عشایر بخصوص ایلات قشقایی ابتدا مسامحه‌طلبانه بود چون با گشت زمان با این سیاست به نتایج دلخواه خود که همانا پیدا کردن سطره کامل بر شکل ایل بود دست نیافت، شروع به اقداماتی از قبیل ایجاد تفرقه و تنازع میان طوایف مختلف قشقایی، ایجاد قانون سربازگیری و مالیات‌گیری از قبایل و سرانجام برخورد مسلحانه نمود.۲

به طور کلی سیاست تفرقه‌اندازانه رضا شاه در

مورد ایلات لرستان بسیار بیشتر از سایر عشایر بود، زیرا روند کنترل و سرکوب ایلات بختیاری

بسیار زمان‌بر بود. ایلات لرستان جمعیت قابل

توجهی داشتند و در مبارزه بسیار مسلح‌شور و

دلیر بودند.

در همین رابطه ناگفته پیداست که تعداد نیروهای ارتش هم جهت مقابله با ایلات و

عشایر نافرمان کافی نبود زیرا طایفه بیرانوند

– که بیش از یک دهه حکومت رضاشاه را به

چالش کشید- خود به تنهایی دوازده هزار خانوار

بود که اگر جمعیت طوایف بالاگریوه، حسنودها

و طوایف کوچک را به آنها بیفزاییم، بی‌شک

مردان جنگی آنها چندین برابر نیروهای ارتش

بودند. از اینرو استراتژی ارتش جهت تسلط

بر لرستان افزون بر ایجاد تفرقه بین ایلات

و عشایر، احداث برج‌های نظامی در مناطق

مختلف سکونت عشایر نافرمان بود تا از این

طریق کمبود نیروی ارتش جبران شود؛ بنابراین،

از همان آغاز، ساخت برج و مراقبت از آنها مورد

توجه سران عملیات قرار گرفت.۳

نکته قابل تأمل آن است که بریتانیا هم در تحقق

این سیاست نقش پررنگی داشت. انگلیس که از

عوامل تعیین کننده در به قدرت رسیدن رضا شاه

بود، در سرکوب مخالفان او نیز نقش اساسی

ایفا کرد. چنانچه این کشور تا پیش از به قدرت

رسیدن رضا شاه، همواره از شیخ خزعل حمایت

فرهنگ شعر

ویژگی شعر زنان

و تفاوت آن با شعر مردان دوره معاصر

فاطمه آریان فر

- رخشنده اعتصامی معروف و پروین اعتصامی**

شاعر معاصر در سال ۱۲۸۰ در تبریز به دنیا آمد. پروین در کودکی به لطف و پدرش زبان انگلیسی و عربی آموخته بود. در سروده هایش از شاعران خارجی و داخلی زیادی بهره جسته بود. مثلا شعر های دو قطره خون گوهرآشک با تاثیر از قطعات سه گانه تریللو سروده است. علی اصغر دادبه، دیدگاه فکری و فلسفی شعر پروین را بر دو دسته تقسیم کرده اول : حوزه نظری که شامل مفاهیمی مانند: عشق حقیقی، تجلی مذهب، قضا و قدر و تاکید پروین برجنش و حرکت و عمل هستند. دوم: حوزه عملی که شامل تهذیب اخلاق در شعرهای پروین است. پروین کوشیده درشعرهایش خصوصیت‌های بد اخلاقی را در نظر مخاطب خوار و فضیلت های اخلاقی را در نظر آنان زیبا جلوه دهد.ادبیات کهن فارسی و ادبیات نوین غربی در شکل‌گیری بعد ادبی شخصیت پروین نقش داشته است. مثلا قصه اشک پتیم تحت تاثیر انوری سروده است. و شعرهای چون جولای خدا و مست و هوشیار تاثیر پذیرفته از طرز فکر مولاناست. شعریاد یاران او نیز برگرفته از قطعه معروف هراشیو اسمیت فرانسوی است. دغدغه مسائل سیاسی و اجتماعی در اشعار پروین دیده می‌شود. شعر پروین از لحاظ فکری و معنوی بسیار پخته و متین . او اندیشه و توانایی خود را دربارۀ انسان و جنبه‌های گوناگون زندگی اخلاقیات در شعر خیش دارد. پروین بانوی عقیف و صمیمی است ولی در عین حال سخت در حبال با خیر و شر ، قوی و ضعیف، غنی و فقیر، پادشاه و گداست. تخیل وی از طریق زبان اشیاء و حیوانات کار می‌کند. یکی از بارزترین ویژگی‌های شعر پروین است که در آن خبری از مسائل عاشقانه نیست. اشعار وی بیشترتعلیمی است و به مردم یاد می دهد. به چه صورت یک زندگی علاقانه و سعادتمند را تجربه کنند. اندیشه پروین حول و محور کار کوشش، مذهب، رنج و غم مردم می چرخد. جایگاهی که پروین برای زن ایرانی قائل است. غم مردم می چرخد. جایگاهی که پروین برای زن ایرانی قائل است. که سیستم سابق پادشاهی برای زن مسلمان ایرانی در نظر داشته است. زن در شعر پروین موجودی مقدس، دانا و پرورش دهنده فرزندان قوی است. قصاید پروین سرشار از پندهای اخلاقی، عدم فریب خوردن از دنیا، زود گذر بودن عمر و تجلیل از روح و روان است. در غزلیات وی مسائل اجتماعی نیز دیده می‌شود.

- فروغ الزمان فرخ زاده معروف به فروغ فرخزاد**

متولد ۱۳۱۳ شاعر نامدار و مستند ساز معاصر ایران است. فروغ فرخزاد در شعرهایش فقط به تبیین و تصویرخود و موفقیت‌های خود می‌پردازد و شعرهایش حاوی احساسات و عواطف و تفکر خود اوست. او زنی تنها و متعرض به آشفتنگی و احساسات زنانه و مادرانه و مبارزه علی آداب و سنت‌های خانگی خویش است. فروغ برای بیان ذهنیت محدود خود از واژه‌هایی چون قلب، عشق، هوس، حسرت، امید و قفس استفاده کرده است. فروغ در اشعار خود از شاملو و نیما اقتباس می‌کند. درواقع نیما چراغ راه شاعرانه فروغ می‌شود. و با همین چراغ است. که راه می افتند. و از پیچ و خم تجربی شاعرانه خود عبور می‌کند. تا اینکه سرانجام پنجره خود را کشف می‌کند. پنجره‌ای که دورنمای آن زادگاه تولد دیگر اوست. بعد از این فروغ به تدریج از فضای فکری و احساسی گذشته خود دور می شود. و در مجموعه ((ایمان بیاوریم)) چهره واقعی و کامل خود را نشان می‌دهد. سبک شعری فروغ درسه کتاب ((اسیر و دیوار و عصیان) شاعری چهار پاره است. اشعار وی هم از لحاظ فکری و محتوا و ترکیب و تصویر صوتی خاص دارد. و هیچ تقلیدی از هیچ شاعری در قطعات او نیست . بعدها فروغ با پیشوانه شش عامل موثر یعنی: آمادگی و استعداد، جسارت و شهامت،ارتباط با نخبگان،

مدیر انتشارات هرمس؛

[[تمامیشگاه مجازی کتاب یک ظرفیت تازه برای ناشران است

مدیر انتشارات هرمس عقیده دارد نایگاه مجازی کتاب یک ظرفیت تازه برای ناشران است هرچند برگزاری همزمان آن با نایگاه

حضوری نیاز به هماهنگی‌های زیادی دارد.

سال چهاردهم ▲شماره ۱۹۱۸ ▲یکشنبه ۱۱ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

هوای دوران نوجوانی اوست. تنها شاعر متأثر از درک ایرانی است. که زبان او را تا حدودی مقابل توجه تکامل بخشید. سهراب با مجموعه شعر زندگی خواب ها راه خودرا خود شناخت. بعدها به اوج خود رسید. سهراب سپهری در کتاب شرق اندوه شعر های دیوان شمس توجه کرد از این اقتباس هم از لحاظ وزن و قافیه های مکرر و نیز احوال شورانگیز حالتی که شوندگان حیرت زده را حرکت وا می دارد. دعوت به جستجوی حقیقت ناپدیده و خالص خدا، صدای پای آب تنها شعر عرفانی زمینی در تاریخ معاصر است. که در ردیف بزرگترین اشعار عرفانه تاریخ ادبیات فارسی قرار گرفته است. سپهری معتقد است نجابت آدمی از بیرون بلکه از درون اوست. وی موقعیتی آرمانی را می جوید. و با نگاهی روان و گردان که از ذهن و خیال او سرچشمه می‌گیرد در مسیرهای مختلف به راه می‌افتد. و به دنبال تازگی ها و نوآوری ها می رود. شعر سهراب سه اصل دارد. جوهرشعری، بیان خالص و جهان‌بینی در اشعار سهراب رنج بزرگ هجرت از خود به خود،رنج فراق از سرزمین ادبی و جایگاه انزلی می‌تواند یافت. شعراو به انسان آن چیزی را می بخشد که انسان آرزو دارد. آن را پیدا کند. در سال‌های ابتدایی زبان شعری سهراب از حالت زبان نیمایی به زبان هوشنگ ایرانی تغییر پیدا می‌کند. سهراب تصویرهای شعری خود را از تجربه زندگی نمی گیرد بلکه با مهارتهای فنی اندیشه و خواننده متن های بودایی و شعر ژاپنی و چینی به ساختن تصویر دست میزند.

- علی اسفندیاری مقلب به نیما یوشیج**

در سال ۱۲۷۶ خورشیدی درویش به دنیا آمده. او دارای اعتقادات مذهبی و دینی بود. و به مطالعه درباب یافتن مسائل اعتقادی و فلسفی پرداخت. نیما دین را لازمه زندگی می‌داند. و می‌گوید اسلام هم راجع به زندگی مالی فکر کرده هم زندگی معنوی، نیما در یادداشت‌های روزانه‌اش بسیاری از پیامبران اسلام(ص) و حضرت علی (ع) سخن گفته است. ضمن اینکه این دو بزرگوار سوسیالیست فعال بوده انی. نیما از گروه‌ها و احزاب های سیاسی از استالین پیروی می کرده اند. با زبانی طنز آمیز استفاده کرده و در وصف ائمه اطهار ت قطعه و قصیده غزا سروده است. درون مایه اشعار نیما سیاسی، مذهبی، اعتقادی و اجتماعی است. نیما شعر نو فارسی و بنیان گذار شعر نیمایی است او بر شاعرانی چون فروغ فرخزاد، احمد شاملو، و بسیاری دیگر اثر گذاشته است. نیما دریافت که بسیاری از جلوبه‌های زیبایی زندگی را نمی‌تواند در قالب شعر فارسی با گستردگی مورد نیاز بیان کرد. بنابراین بدون اینکه از حذف وزن شعر فارسی حرف بزند. شیوه جدیدی را با کوتاه ترین و بلندترین مصر را ارائه داد. و به عبارت دیگر نیما وزن جدیدی در شعر فارسی ایجاد نکرده بلکه طرز بیان جدیدی را کشف کرده است نیما بگونه‌ای شعر گفته که هیچ کس نتوانسته از او تقلید کند یا کپی‌برداری کند. رمز تازگی جان و جمال شعر نیمایی برای همه نسل‌ها تازگی دارد. و هرگز غبار کهنگی بر آنان می نشیند. و اوایل سرودهای نیما متمایل به سبک خراسانی است. آشناییش با زبان فرانسهد راه تازه ای پیش رو پیش رویش باز میکند. مولانا است. نیمه در نشان دادن اندیشه های نوین خود از محل مکتب های ادبی اروپا نظیر، رمانتی سیستم، رئالیسم و مخصوصاً سمبولیسم استفاده کرده است

- نتیجه گیری**

در اشعار نیما طبیعت‌گرایی جامعه گرایی،جامعه گرایی، ابهام نگرش تازه‌او به هستی و زبان سمبلیک دیده می‌شود. صورت خیال در اشعار نیما نیست. سید علی موسوی گرمارودی در آفرینش واژه ها و ترکیبات نو با نیما هم مسیر است. یا به نوعی از روی مولانا است. نیمه در نشان دادن اندیشه های نوین مسائل سیاسی و انتقادی اقتصادی و اجتماعی را در آثارشان جایگاه ویژه ای دارد. در این میان فروغ است. که مجموعه آثار او با پروین و نیما گرمارودی کاملا متفاوت است. زیرا فروغ در بیان کردن احساسات زنانه و عشق خود به بی پروا است. پروین اعتصامی که نماد زنی محبوب آرام و عقیف است. در آثار خود از عشق و زنانگی خود سخن نگفته ولی در باب بسیاری از مسائل معنوی و سیاسی و اجتماعی سخن گفته و او در آثار خود طبقه سرمایه دار و نظام پادشاهی را نکوهش کرده و به یاری مستمندان و تهی دستان آمده فروغ فرخزاد و سهراب سپهری در فکر و اندیشه و بیان حالات و احساسات تقریبا به شبیه یکدیگرنند. با تفاوت در آثار سهراب سپهری کمتر از احساسات شخصی دیده می شود.

- منابع**

۱- فروغ فرخزاد: نویسنده محمد حقوقی

۲- در بوته نقد: سید علی موسوی گرمارودی

۳- نیما چه می گوید؟ حسن گل محمدی

۴- هشت کتاب سهراب سپهری: انتشارات پیمان

۵- تاریخ تحلیلی شعر نو: شمس لنگرودی

۶- پروین اعتصامی: مریم زرنشان